

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

36 Instruit hæc prudens quòd debeat esse sacrandus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

revoavit errantem, & j. a ¶ In principio generis hu-
mani ignorabatur ebrietas: primus Noë vineam planta-
vit: dedit naturam, sed ignoravit potentiam. Itaque
vinum nec suo pepercit auctori. ¶ Sed illius ebrietas
nobis siadet sobrietatem. Semel enim inebriatus est
Noë. Vbi enim malum ebrietas agnovit, iumentum b
suum ad remedium temperavit: non effudit ad vitium.
¶ Manebas, antequam vinum inveniatur, omnibus in-
concessis libertas: nemo sciebat a consorte naturæ suæ
obsequia servituti exigere. Non esset hodie servitus, si
ebrietas non fuisset. Obprelerat quidem jam frænæ
prælationis invidia, manebat tamen adhuc paternæ pietatis
reverentia. Læsa pietas est, dum ridetur ebrietas. Non
illis itaque solis nocent vina, quos tentant, sed & illis am-
plius, quorum oculis temulenta ebriorum membra nu-
dantur. ¶ Legimus etiam, quod patrem Loth inebria-
verit filie in monte, ad quem timentes incendium Sodo-
mitarum confugerant, & habitabant in spelunca. & j. d
¶ Fuit itaque ebrietas origo inceffi, pessime regenera-
tionis parus deior. ¶ Annon Abraham vina in foro
convivio ministrabat: sed immolabat vitulum: buty-
rum, & lac, etiam Angelis hospitibus exhibebat. Cæci
dominum, mundi agnoscebat auctorem. Vinum ergo
exhibere non poterat. Sed restè illic deest materia
peccati, ubi erat remissio peccatorum. Denique annun-
ciavit eum Ioannes e, non manducans panem, neque bibens vi-
num. Qui enim Christum annuntiat, ab omni vitiorum
incentivo præfari se debet alienum.

C. IX. ¶ Tringentis diebus ad communionem absti-
neat clericus, quem ebrium fuisse
constitit.

Item ex concilio Agathensi, cap. 41.

Ante f omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium
vitiarum fomes, ac nutrix est. Itaque eum, quem e-
brium fuisse constitit, (ut ordo patitur) aut triginta die-
rum spatio à communionem statim submovendum, aut
corporali subdendum supplicio.

DISTINCTIO XXXVI.

¶ Potest etiam ordinandus esse prudenter. Quod
est contra eos intendendum, qui sub nomine simplicitatis ex-
cessus illustriam sacerdotum. Prudentem & au-
stem Episcopum oportet intelligi non solum literarum peritia, ve-
rum etiam secularium negotiorum dissonione h.

C. I. ¶ Literati, & capere vitiatum non pro-
moverit ad clerum.

Unde in epistola Gelasii Papæ ad Episcopos per
Lucaniam, cap. 18. & 19.

Literatos i, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel i
imminutos nullus præsumat ad clericatus ordinem
promovere; quia literis carens sacris non potest esse a-
ptus officii: & vitiosum nihil Deo proflus offerri legali-
a & præcepta sanxerunt. ¶ Similiter i qui seipfos ab-
scondunt.

i ¶ Vitiatos, vel. i. Iste dua voces absunt à plerisque
exemplaribus Gratiani, & originali, cuius expressæ sunt sen-
tentia, quam verba relata.

C. II. ¶ Ad functionem sacerdotum non aspirat,
qui divinis stipendiis, vel disciplinam non
est eruditus.

Item Zozimus Papa epist. ad Isthium Episco-
pum Salonitanum.

¶ Qui m ecclesiasticis disciplinis per ordinem non
est imbutus, & temporum approbatione divinis

a Ibid. c. 5. b Inventum. ¶ vera lectio. c Gen. 19.
d Gen. 11. e Matth. 11. f Burd. l. 4. c. 11. Eup. p. 13. cap. 79.
g Gloriana. i. Tim. 3. h ad dispensationem. i Burd. l. 2.
c. 11. Eup. p. 6. c. 27. & 28. Panm. l. 3. c. 46. k Levit. 22. l Ibid.
c. 19. m j. diff. 29. c. 1. Angl. l. 6. p. 4. s. 102.

stipendiis eruditus, nequaquam ad summum ecclesie
sacerdotum aspirare præsumat, & non solum in eo ambi-
tio inefficax habeatur, verum etiam ordinatorem eius ca-
reant eo ordine, quem sine ordine contra præcepta pa-
trum exciderant præsumendum.

Eccæ quid sacrarum literarum oportet Episcopum habere per-
itiam: unde in veteri Testamento à inter cetera orationibus jona-
nifex rationale ferrebat in pectore, in quo scripsit debet esse cognitio
& veritas: quia in pectore pontifici manifestat, per quos
veritatis. ¶ Hinc etiam videtur, quod quilibet arca portabatur, ju-
giter amulu erant inserti, ut eam arca esset portanda, nulla fieret
moræ de intrinseculis verbis: quia predicatori, per quos
circumferretur, sacris literis semper debent insistere, ne tunc
quæram discurrere, cum ex officio alibi debeant docere. ¶ Hinc etiam
Daxod e prius ex gratia spiritus sancti denum scientia pre-
cipiam à Deo petit, & imperavit. ¶ Hinc etiam Dominus
prius ponit verba sua in ore prophetæ, & postea constituit eum sa-
per gentes, & regna, dicens ad Hieroniam e, [Exce dedit verba
mea in ore tuo, ecce constituit te hodie super gentes, & super regna.]

¶ Hinc etiam Malachius s ait, [Labis sacerdotum edificaverit scien-
tiam, & legem requirunt de ore eius, quia Angelus Domini car-
pitum est.] ¶ Hinc etiam salvator & noster prius in modum
doctorum sedis, audiens illos & interrogans, & postea predicator
cepit, quia prius quisque discere, & postea prædicationis officium u-
suptare debet. ¶ Hinc etiam Salomon prius h ait [tempus
susceptum debet.] & postea i [tempus loquendi] quia veritas prius
tacendo discitur, & postea loquendo prædicatur.

¶ Hinc etiam Dominus ait k [Qui audit, decet, venit.] ¶ Hinc etiam prius
Apostolus dicitur dicens eos ad prædicandum misit, dicens i, [Esilio:
te ergo prudentes, sicut serpentes, & simplices sicut colu-
mbæ.] Sic etiam prius resurrexerunt prius illi sensum aperire,
& scripturas explanavit, & postea dixit in eis, [Euntes in mun-
dum universum, &c.] Unde cum n de quinque panibus
quinque milia hominum vollet reficere, prius panes accipiens, fre-
git, & postea discipulis dedit, & per eos demum turba apposuit:
qua sacramenta legi, & prophetarum prius differendo exposuit,
& postea eorum scientiam discipulis dedit, & per eos tandem illam si-
delibus dispensavit. ¶ Hinc & Petrus, cum reditoribus ecclesie
scriberet, ait o: [Parati esse debetis reddere rationem om-
ni potestativis satisfactionem de ea hæc & hęc, quæ in
vobis est.] ¶ Hinc etiam Paulus p scribens ad Timotheum
ait, [Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ.] ¶ Et
quibus omnibus liquido colligitur, quod non sufficit prælati solum
conversatio, & morum honestas, nisi addatur scientia doctrina.

¶ Unde sacerdotes q progressus habent ad studium, prius lavabantur
in lavacro aquæ, quod fecerat Moyses ex speculis mulierum. ¶ Hinc
etiam in Canonicis canticorum i oculis, per quos prælati ecclesia
intelliguntur, assimilantur columbis, quæ resident iuxta fluenta
plentissima.

C. III. ¶ Sacerdotes est legi scientiam habere non
telle, sed orationibus vacare.

Hinc etiam Hieronymus 1 an Levit.

¶ I quis vult pontifex non tam vocabulo esse quam
merito, imitetur Moysen, imitetur Aaron. Quid e-
nim dicitur s de eis? quod non discerent de tabernacu-
culo Domini. Erat ergo Moyses indefinenter in tabernacu-
lo Domini. Quod autem opus eius erat ut aux à Deo
aliquid disceret, aut ipse populum doceret. Hac duo sunt

a Exod. 28. b Exod. 28. c 2. Regum 1.
d 3. Regum 3. 1. Paralipom. 1. e Hierem. 1. f Malach. 1.
g Luca 2. h Eccle. 3. i Ecclesiast. 3. k Apoc. 11.
l Matth. 10. m Marc. 16. n Matth. 24. o 1. Petri 3.
p 1. Timoth. cap. 4. q Exod. 31. r Cant. 3.
s Levit. 6.

Fonti.

Fontificis opera, ut aut a Deo dicat, legendo scripturas divinas, & scriptis meditando; aut populum doceat. Sed illa doceat, quia a Deo ipse didicerit, non ex proprio corde, vel humano sensu, sed quia Spiritus sanctus docet. Est & aliud opus, quod facit Moyses: ad bella non vadit, non pugnat contra inimicos. Sed quid a facit? orat, & donec ille orat, vincit populus eius: si relaxaverit, & dimiserit manus, populus eius vincitur, & fugatur. Oret ergo & sacerdos ecclesie indefinenter, ut vincat populus, qui sub ipso est, hostes invisibiles Amalechitas, qui sunt demones impugnantes eos, qui volunt pie vivere in Christo.

¶ Hieronymus in *Genesi* ex B. Hieronymo, & extat in *Homilia 6. Origenis in Leviticum*: quia quidem *Homiliae cum aliis multis B. Hieronymus Latinus fecit: sed ita, ut vox qua quae derivatur, verba transferret. Quod ipsemet ad Theophilum epist. 67. ad Vigilantium epist. 77. & in *Prologo lib. 2. in Michaeam* professus est. At prosequatur *Gratianus* ea, quae sunt *Origenis*, Hieronymi nomine citat, vel quia praecipue ecclesiae doctorum auctoritas manus pondus habet, vel quia Hieronymus eo, quo dictum est, modo vertendo, peni sua fecerat.*

DISTINCTIO XXXVII.

¶ Ed quatinus, an secularibus literis oporteat eos esse eruditos. De his ita scribitur in concilio Cartagin. IV. cap. 16.

C. I. ¶ *Libros gentiliū non legat*

Episcopus & gentiliū libros non legat: haereticorum autem, pro ne effratis, aut tempore.

C. II. ¶ *Reprehendantur sacerdotes, qui an-*

si Evangelii comediae legunt.

Item Hieronymus ad Damasum Papam de suo prodigio epist. 144.

Sacerdotes a Dei omnibus Evangelis & prophetis videmus comediae legere, amatoriam bucolicorum versuum verba canere, Virgilium tenere, & id quod in praesentis necessitatis est, crimen in se facere voluptatis.

C. III. ¶ *In vanitate & obscenitate sensus*

ambulant, qui secularibus disciplinis occupantur.

Idem ad cap. 4 epist. ad Ephesios, lib. 2. comment.

Nonne vobis videtur in f vanitate sensus, & obscenitate mentis ingredi, qui diebus, ac noctibus dialectica arte torquentur? qui Phisycus percurator oculos trans caelum levat, & ultra profundum terrarum, & abyssis, in quoddam innare demergitur: qui jambum ferit? qui tantum b metrorum sylvam in suo studiosis corde distinguit, & congerit? & (ut ad alteram partem transeam) qui divitias per fas, & nefas quaerit? qui adulari regibus, haereditates captat alienas, & opes congregat, quas in momento, cui sit relicta, inhorat?

¶ Ferit? Anae legibatur, jambum ferret. In origina- li autem impresso est, lambum struit. Emendatum vero est ex antiquo Gratiani exemplari. Nam Terentianus de Lambis sic scribit.

Lambis ipse sex enim locis manet, Et inde nomen inditum est senario; Sed ter feritur, hinc trimeter dicitur, Scandendo binos quod pedes conjungimus. At de eadem senarius *Liberius* lib. 1. *Etyologiae*, cap. 37. ait: hos Graeci, quia geminos ferunt, trimetros dicunt.

a Exod. 17. b al. demiserit. c Anselm. lib. 7. cap. 207. d *Barth. lib. 1. c. 91. Ivo part. 2. cap. 160. & part. 5. cap. 157. Pam. lib. 2. cap. 130. Polyb. lib. 4. tit. 77. d Ivo part. 4. c. 162. Pam. l. 2. cap. 131. e al. tenere in manibus. f Epist. 4. g al. abissi quod- dam innare demergit. h al. tunciam.*

C. IV. ¶ *Qui scripturas sacras male intelligit,*

vel faculari sapientia abutitur, vana in-

bitur & sicera.

Idem lib. 9. ad cap. 25. *Epist.*

Vino inebriantur, quando scripturas sanctas male intelligunt, atque pervertunt: sicera, quando faculari abutuntur sapientia & dialecticorum tendiculis, quae non tam vinetula a sunt appellanda, quae cito pereunt, atque umbrae quaedam, & imagines, quae cito pereunt, atque solvuntur. Idem h. ¶ Secundum tropologiam plei- doprophetas eos debemus accipere, qui aliter scriptura- rum verba accipiunt, quam Spiritus sanctus sonat, & di- vinos eos, qui conjectura mentis lux, incerta futurorum, quasi vera pronuntiant, absque divinum auctoritate, & verborum. Idem c. ¶ Quicunque scripturas non ita intelligit, ut rei veritas habet, nam acerbam comedit.

C. V. ¶ *Reprehendantur Episcopi, qui filios*

suos facularibus erudunt li-

teris.

Idem lib. 3. ad cap. 6. epist. ad Ephes.

Legant a Episcopi, atque presbyteri, qui filios suos facularibus literis erudunt, & faciunt illos comedias legere & mimorum turpia scripta cantare, de ecclesiasticis profertantur sumptibus eruditos. Et quod in corbonam, pro peccato virgo, vel vidua, vel totam substantiam suam effundens quilibet pauper obtulerat, hoc in Calenda- rum strepente, & saturnalia in portulam, & minervale munus grammaticus, & orator, aut in sumptis domes- ticos, templi hipes, aut in fordidis scaeta conceperit. He- li & sacerdos ipse sanctus fuit; sed quia filios suos non erudit in omni disciplina & correctione, supinus cecidit, & mortuus est.

C. VI. P A L E A.

[Item ex responsione Hadriani i Papae ad Car-

thianum, cap. 49.]

Omnia f vim venenorum g suorum in dialectica disputatione constituunt haereticis, quae philosophorum sententia, desinitur non afruendi vim habere, sed studium destruendi. Sed non in dialectica complacuit Deo saluum facere populum suum. Regnum enim Dei in simplicitate fidei est, non in contentione sermonis.

¶ Hadriani] Hoc caput antea tribuebatur Urbano. Sed eum scripto Hadriani de imaginibus ad Carolum Magnum, c. 49. & inde emendatum est. Eadem vero habentur apud B. Ambrosium lib. 2. de fide ad Gratianum. *Inper. cap. 3.*

C. VII. ¶ *B. Hieronymus ab Angelo verbe-*

ratur, quia Ciceronis libros le-

gebat.

Item Rabanus de presbiteria Ecclesiastica.

Legimus h de beato Hieronymo, quod cum libros legeret Ciceronis, ab Angelo est correptus, eo quod vir Christianus, paganorum figmentis intenderet.

Hinc etiam filius ille prodigus in Evangelio i reprehenditur; qui de stitque, quas porci manducabant, ventrem suum replere cupiebat. ¶ Hinc etiam Origenes i cinipes & ranas, quibus Aegyptii sunt percussis, vanam dialecticam garrulitatem, & sophistica argumenta intelligi. Ex quibus omnibus colligitur, quod non est ab ecclesiasticis facularibus literarum quaerenda peritia. Sed contra legitur, quod Moyses k & Daniel l omnia scientia Aegyptiorum & Chaldaeorum erudit fuerunt. Legitur m etiam, quod praecipii Do-

a al. tendicula b Hier. l. 1. ad c. 29. l. c. Hier. l. 6. comment. ad c. 37. l. d Ivo p. 4. c. 166. e 1. Reg. 2. f Ivo p. 4. c. 29. g al. in ventrem. h Ex Hieron. ad Eustachium de custodia virg. *Inper. c. 164. Pam. l. 2. c. 131. i Luc. 15. k Ad 17. l Dani. m Exod. 16 & 17.*

